

یادی از میرزا حسن رشدیه، پدر مدارس نوین ایران.

👉 علی مرادی مراغه ای

https://t.me/Ali_Moradi_maragheie

امروز ۱۸ آذر سالروز درگذشت میرزا حسن رشدیه بنیانگذار مدارس نوین ایران است خوشبختانه اسناد مربوط به ۲۳ سال آخر زندگی این مرد بزرگ در آرشیو سازمان ملی ایران موجود است. اخیراً آنها را تورق می‌زدیم یکی از این اسنادها به نظرم خیلی جالب آمد و نشان می‌دهد این مرد چقدر از زمان خودش جلوتر بوده و برای هر ایرانی غرورانگیز است!

این سند مربوط به این است که در ۱۸ دی ماه ۱۳۰۵ هیأت دولت تصمیم می‌گیرد به منظور رفع خرابی‌های املاک خالصه، آنها را به مزایده بگذارد و میرزا حسن رشدیه داوطلب می‌گردد قریه فیروزآباد را بخرد و در نامه خود، ۲۴ تا مورد و شرط ذکر می‌کند و قول می‌دهد که اگر دولت، روستا را به او بفروشد رشدیه به این ۲۴ مورد عمل خواهد کرد.

تصویر این سند را در زیر این نوشته می‌آورم و در اینجا تنها به چند مورد از این ۲۴ مورد اشاره می‌کنم که تقریباً یکصد سال پیش نوشته شده و شبیه مدینه فاضله افلاطون است اما نه در دنیای مثالی بلکه در روی زمین!

در بند ۱۰ این نامه، رشدیه قول می‌دهد که اگر این روستا را تحویل بگیرد در این روستا بی‌سوادی را ریشه کن خواهد کرد و می‌نویسد:

«از تمام نکور در این ده حتی یک نفر هفت ساله تا چهل ساله بی‌سواد نباشد برای دائم یک یا چند مدرسه ابتدایی به خرج صندوق تأسیس شود.»

در بند ۲۰ میرزا حسن رشدیه قول می‌دهد که این روستا همیشه ۸ نفر اعزام به خارج داشته باشد و می‌نویسد:

«همیشه بخرج صندوق عمومی روستا دو نفر در نجف، دو نفر در مدارس عالییه طب، دو نفر در مدرسه فلاحت، دو نفر در فرنگ مشغول تحصیل می‌شوند»

بندهای ۱۷ و ۱۸ مربوط میشود به ممانعت از اسراف و تشریفات کاذب. و می‌نویسد:

«پس از آنکه اهالی نویسنده (با سواد) شدند از طرف انجمن دفاتری به عموم توزیع میشود که تمام دارایی و دخل و خرج خود را هر کس قید دفتر بکند... در میانه سکنه این ده، افتخار با کسی می‌شود که سالش را به کمتر مخارج به آخر رسانده باشد.»

در بند ۱۲ نامه، رشدیه قول می‌دهد که بیکاری و فقر را در قریه ریشه کن نماید:

«در این ده یک گدا و بیکار پیدا نمی‌شود.»

اما بند ۷ از همه جالب تر است و نشان می‌دهد که یکصد سال پیش که حتی در جهان، کمتر کسی به فکر محیط زیست و تخریب آن بوده میرزا حسن رشدیه می‌نویسد:

«در این ده هر مولودی متولد شود به سعی عموم هزار درخت به نام آن غرس و به تصرف و لیش داده می‌شود. اگر قبل البلوغ بمیرد متعلق به صندوق عمومی می‌شود.»